

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՔԱՐՈՋԸ՝
ԱՐՏԱՍԱՆՎԱԾ ՄԱՅՐ ՏԱԺԱՐՈՒՄ ԿԱԹՈՂԻԿԵ
Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ

(24 հունիսի 1984 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն»:

«Ի վերայ Աջոյն և Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն հայոց կապեալ կայ»:

Սիրելի հավատացյալ ժողովուրդ, այսօր մեր Առաքելական Ս. Եկեղեցին տոնախմբում է Ս. Էջմիածնի, այս նվիրական տաճարի հիմնադրոյթյան տարեդարձը: Մոտ հազար յոթ հարյուր տարիներ առաջ հիմնվեց այս աղոթքի տունը, մայրը բոլոր Հայաստանայց Առաքելական եկեղեցիների, եկեղեցիներ, որոնք այսօր էլ կանգուն են ու գործում՝ սփռված Հայաստանի ամբողջ տարածքի վրա ու նաև արտասահմանում, այնտեղ, որտեղ ապրում են հայեր:

Այսօր, հայոց ողբերգական ճակատագրի հետևանքով, մեր ազգի համարյա կեսը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս:

Ամենուր, որտեղ համախմբվել են առավել կամ նվազ թվով հայեր, նրանց առաջին մտածումն է եղել կառուցել իրենց աղոթքի տունը, և ապա, նրա կողքին՝ մի դպրոց, որպեսզի այս երկու հաստատությունների շնորհիվ պահպանվի, ապահովվի գոյատևումը, վարճացումը և ծաղկումը մեր քրիստոնեական հավատքի և մեր մայրենի ազգային լեզվի:

Ճշմարիտ է այն պայծառ դատողությունը Առաքել Դավրիժեցի պատմագրի, որն ասում է. «Ի վերայ Աջոյն և Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն հայոց կա-

պեալ կայ», այսինքն համայն հայ ժողովուրդը մնում է կապված Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Աջույն և Ս. Էջմիածնի վերա: Ահա խորհուրդը, նշանակությունը այսօրվա տոնախմբում: Աշխարհով մեկ, որտեղ որ կանգուն են Հայաստանյայց եկեղեցիներ, այսօր նշվում է մեծ հիշատակը Սուրբ Էջմիածին տաճարի հիմնադրության:

Դուք անշուշտ ծանոթ եք մեր պատմությունից, այս բեմից խոսված ուրիշ քարոզներից, Ս. Էջմիածնի հիմնադրության պատմությանը: 301 թվականին Ս. Գրիգոր Լուսավորչի և Տրդատ թագավորի օրոք, Հայաստանը ամբողջ ընդունեց նոր և փրկարար հավատքը Քրիստոսի ու դարձավ առաջին քրիստոնյա երկրներից մեկը: Հայ ժողովուրդը առաջիններից եղավ, որ իր սիրտը բացեց Քրիստոսի Ավետարանի լույսին և այդպես ապրեց այդ լույսով լուսավորված, ապրեց դարեր շարունակ մինչև մեր օրերը: Մեր սրբապան պարտականությունն է հավատարիմ մնալ մեր նախնիների ուխտին, հավատարիմ մնալ մեր քրիստոնեական հավատքին, հավատարիմ մնալ Քրիստոսի լույսին և վառ պահել դրանք մեր ժողովրդի թե՛ անհատական, թե՛ ընտանեական և թե՛ ընկերային կյանքում:

Սիրելի հավատացյալներ, ինչպես գիտեք երևի, Մենք նոր ենք վերադարձել Մեր վերջին ուղևորությունից, այս անգամ դեպի Հարավային Ամերիկա: Այնտեղ՝ այդ հեռավոր ափերին Ատլանտյան օվկիանոսի, ապրում են ավելի քան հարյուր քսան հազար հայեր՝ երեք երկրներում, Արգենտինայում՝ շուրջ ութսուն հազար, Ուրուգվայի մայրաքաղաք Մոնտեվիդեոյում՝ ավելի քան տասնհինգ հազար և շուրջ քսան հազար էլ Բրավիլում Սան-Պաուլո քաղաքում:

Այն բոլոր վայրերը, որ Մենք այցելեցինք, մեր ժողովուրդը խանդավառությամբ ընդունեց Ամենայն Հայոց Հայրապետին, որը գալիս էր Ս. Էջմիածնից Աստուծո օրհնությունը բաշխելու բոլորին: Ամեն տեղ այդ երկրներում հայերն ունեն բազմաթիվ եկեղեցիներ, ունեն բազմաթիվ կրթական հաստատություններ: Օրինակ՝ Բուենոս-Այրես քաղաքում կան հինգ հայկական եկեղեցիներ, հինգ նախակրթարաններ և չորս միջնակարգ ամբողջական վարժարաններ. ընդհանուր թվով՝ շուրջ երկու հազար հինգ հարյուր երեխաներ սովորում են Բուենոս-Այրեսի հայկական վարժարաններում: Սա մի նշանակալից երեւոյթ է գաղթաշխարհի կյանքի պայմաններում:

Այս երեք երկրներում կան նաև հայ մշակութային միություններ, հաստատություններ, շենքեր, ակումբներ, դահլիճներ, մարզասրահներ, նույնիսկ լողավազաններ երիտասարդության համար: Այսպիսով, հայկական կյանքը բավականին աշխույժ և եռուն վիճակի մեջ է գտնվում այդ հեռավոր ափերում: Եվ նրանք հոգով-սրտով կապված են մեր մայր Եկեղեցուն և մեր մայր Եկեղեցու կենտրոն Ս. Էջմիածնին: Ս. Էջմիածինը նրանց համար էլ սրբություն սրբոց է, գերագույն գրավականը իրենց կյանքի գոյատևման:

Բնականաբար Մեր այցելությանը ընթացքում տեղի ունեցան նաև պաշտոնական հանդիպումներ: Հայոց Հայրապետին ընդունեցին և հյուրասիրություններ կազմակերպեցին տվյալ հանրապետությանը նախագահները, բազմաթիվ նախագահներ և քաղաքագուխներ՝ միշտ դրվատական խոսքեր ուղղելով այնտեղ բնակվող հայերի հասցեին, որոնք ապրում են և գործում իբրև հարապատ զավակները մեր Եկեղեցու և մեր ժողովրդի՝ մնալով հավատարիմ, օրինապահ և շինարար քաղաքացիները այդ երկրների, իրենց նպաստը բերելով տվյալ երկրների տնտեսական, մշակութային կյանքի առաջընթացին:

Հատկապես չափազանց հուպիչ էր Մեզ համար Բուենոս-Այրեսում այն

պահը, երբ այդ քաղաքի քաղաքապետի ներկայությամբ իսկ, ինչպես նաև բազմահազար ժողովրդի, նոր անուն տվեցին այն փողոցին, ուր գտնվում են Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին և հայկական վարժարաններից երեքը: Այդ փողոցը, որը մինչև այժմ կոչվում էր Ասեվեդո, քաղաքապետարանի հատուկ որոշումով, մեր այցելության առթիվ, ստացավ նոր անուն՝ Արմենիա: Եվ իմ ներկայությամբ տեղի ունեցավ բացման հանդիսությունը: Սքանչելի ճառեր խոսվեցին այդ առթիվ՝ վեր հանելով Հայ եկեղեցու և հայ ժողովրդի դերը Բուենոս-Այրեսի հայոց կյանքում:

Ահա այսպիսի խանդավառ տպավորություններով և հուշերով Մենք վերադարձանք Մայր Աթոռ Փարիզի վրայով, որտեղ նույնպես մի քանի օր մնացինք: Վերադարձանք մի անգամ ևս վերանորոգելով Մեր համույումը, թե իսկապես՝ «Ի վերայ Աջոյն եւ Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն հայոց կապելով կայ»:

Թող Աստված անսասան պահի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը՝ սրբություն սրբոցը համայն հայ ազգի, որ ի Հայաստան և ի սփյուռս աշխարհի:

Թող Աստված միշտ խաղաղության և բարօրության մեջ պահպանի մեր վերածնված մայր հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը:

Թող միշտ խաղաղության և ծաղկումի՝ մեջ պահի նաև սփյուռքի մեր զավակներին, իրենց աղոթքի տներով, իրենց կրթական հաստատություններով և իրենց մշակութային գործունեությամբ:

Թող Աստված մշտական, տևական ու ամուր խաղաղության մեջ պահի համայն աշխարհը՝ փոխադարձ եղբայրական սեր ու համագործակցության ոգի ներշնչելով բոլոր ժողովուրդներին. ամեն:

